

**Bedömarutlåtande efter utvärdering av
huvudområdet Persiska/Iranska språk vid
Uppsala universitet, Språkvetenskapliga
fakulteten**

2020-03-09

Uppdrag och förutsättningar

Bedömarpanelens uppdrag har bestått i att utifrån universitetets kriterier för utbildningsutvärdering enligt Riktlinjer för Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar (UFV 2015-475) och med stöd i Språkvetenskapliga fakultetsnämndens modell för kvalitetsuppföljning och utbildningsutvärderingar 2017-2022 (Språkfak 2018/13) utvärdera huvudområdet Persiska/Iranska språk vid Uppsala universitet. Språkvetenskapliga fakultetsnämnden har valt att som grundprincip använda huvudområde som utvärderingsenhet inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Perioden som ska utvärderas motsvarar läsåren 2018–2019.

Underlag och genomförande

Underlaget för bedömarpanelens utgörs av en självvärdering, platsbesök samt ett dokumentationspaket omfattande bland annat kursplaner, utbildningsplaner och kursrapporter, se vidare bilaga 1.

Efter att ha tagit del av självvärderingar och kompletterande dokumentation från huvudämnena samt övergripande information om Uppsala universitet gjorde panelen ett platsbesök den 20–24 april 2020, och träffade då företrädare för samtliga huvudämnen. På grund av den pågående coronapandemin genomfördes detta besök virtuellt med hjälp av videokonferensprogrammet Zoom.

Inom panelen gjordes en arbetsfördelning så att en senior panelmedlem tog huvudansvaret för varje huvudämne, med ytterligare en senior medlem som andraläsare. Vidare ansvarade studeranderepresentanterna för bevakning av vissa aspekter i alla huvudämnena, huvudsakligen rörande Mål 7 och Mål 8, samt punkter under rubrikerna 2. *Övriga aspekter av vikt för utbildningens kvalitet* och 3. *Övriga aspekter*. Samtliga panelmedlemmar deltog i alla möten under platsbesöket, bortsett från några få tillfällen då en panelmedlem hade förhinder.

Efter platsbesöket har detta utlåtande skrivits av den för huvudämnet ansvariga panelmedlemmen med hjälp av andraläsaren, studentrepresentanterna och övriga panelmedlemmar.

Bedömarpanelen har haft följande sammansättning:

- Hans Lindquist, professor emeritus i engelska, Malmö universitet (ordförande)
- Hanne Leth Andersen, rektor, professor i universitetspedagogik, Roskilde Universitet
- Marcus Eng, studiebevakare vid Uppsala Studentkår (studeranderepresentant)
- Riho Grünthal, professor i östersjöfinska språk, Helsingfors universitet
- Magdalena Sörllé, masterstudent i svenska, Uppsala universitet (studeranderepresentant)
- Gunhild Vidén, professor emerita i latin, Göteborgs universitet

Sammanfattande utlåtande

I utlåtandet bedöms två program, *Kandidatexamen i persiska/iranska språk* och *Masterexamen i iranska språk*. Först diskuteras generella aspekter av verksamheten inom programmen. Därefter kommenteras kort uppfyllandet av varje examensmål enligt Högskoleförordningen. Därvid kommer hänsyn att tas till att examensmålen skiljer sig mellan kandidatnivån och masternivån.

Grundutbildningen omfattar språken persiska, kurdiska och balochiska. Pashto erbjuds som fristående distanskurser. Från och med D-nivån är utbildningen samlad som Iranska språk. Persiska ingår i Språkvetarprogrammet och Orientalistikprogrammet. I masterutbildningen ingår både fördjupnings- och breddningskurser. Dessa ger möjlighet att komplettera med ett annat iranskt språk. Studenterna fördelar sig ungefär 50/50 mellan modersmålstalande och nybörjare. Inom området anser man att man lyckas bäst med det första målet nedan, samt med målen 6 och 7 om samhällsanknytning. I fråga om mål 2 bedömer man att man inte är riktigt framme vid målet.

Bland de kurser som ingår i utbildningen lyfter man särskilt fram kursen Kulturbärande religioner, som ges gemensamt med flera språk vid institutionen. Realiakurserna är generellt viktiga för kontextualisering av textläsningen. Nyckelord för utbildningen är källkritik, tolkning och informationsproblematik.

Persiska ingår i lärarprogrammet för hemspråkslärare. Detta bjuder på en del utmaningar, inte minst i fråga om att skapa ett schema som alla kan följa. Hemspråkslärarna undervisar ofta på flera olika skolor och

har oregelbundna scheman. Ett annat problem är att denna grupp sällan har träning i akademiskt skrivande, och inte med nödvändighet har den teoretiska överblicken över grammatik och fonetik. Man försöker lösa problemet med deltagande så gott det går, via föreläsningar som läggs ut på zoom och via flexibilitet i schemat särskilt på de högre nivåerna.

Nedan återges Högskoleförordningens examensmål för kandidat- och masterexamina med korta kommentarer om måluppfyllelse. Numreringen utgår från kandidatexamen; motsvarande mål för masterexamen har inordnats för jämförbarhetens skull.

Kunskap och förståelse

Mål 1

För kandidatexamen skall studenten visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets vetenskapliga grund, kunskap om tillämpliga metoder inom området, fördjupning inom någon del av området samt orientering om aktuella forskningsfrågor.

För masterexamen skall studenten

- visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet såväl brett kunnande inom området som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av området samt fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, och
- visa fördjupad metodkunskap inom huvudområdet för utbildningen.

Bedömning

Kandidat: Området uppvisar en tydlig progression mellan de olika nivåerna, med likartad uppbyggnad för de ingående språken. Träningen inför examensarbetet är systematiskt uppbyggd. Vi bedömer att målet uppfylls.

Master: Självvärderingen redogör för de olika momenten där såväl bredd som djup tillgodoses. Vi bedömer att målet uppfylls.

Rekommendation

Master: I självvärderingen efterlyser man fakultetsgemensamma teori- och metodkurser. Med tanke på att fakulteten har många utbildningar med litet studentantal och likartade behov förefaller detta värt att gå vidare med.

Färdighet och förmåga

Mål 2

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer.

För masterexamen skall studenten visa förmåga att kritiskt och systematiskt integrera kunskap och att analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer även med begränsad information.
--

Bedömning

Kandidat: Enligt självvärderingen övas detta i realiakurserna men också i litteraturkurserna som ser ut att erbjuda goda möjligheter till olika sorters analyser. Vi bedömer att målet i huvudsak uppfylls.

Master: Självvärderingen beskriver hur momentet övas inom såväl breddnings- som fördjupningskurser. Särskilt relevant förefaller specialarbetet vara. Vi bedömer att målet uppfylls.

Rekommendation

Kandidat: Vi rekommenderar att ämnet går vidare med sina planer på utökad träning i att värdera vetenskapliga artiklar och att öva källkritik i mindre grupper.

Master: Ytterligare skrivträning kan vara en väg att arbeta vidare med målet.

Mål 3

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar.

För masterexamen skall studenten visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete.

Bedömning

Kandidat: Målet uppfylls i huvudsak, genom en progression i träningen att identifiera och formulera problem genom utbildningen. Förmågan att hålla tidsramar tränas i inlämningsuppgifter, men det framgår inte klart om det även utgör en del av examinationen. Här finns ett frågetecken.

Master: Vi bedömer att målet uppfylls i huvudsak, men med ett frågetecken för tidsplaneringen. Tidsramarna för examensarbetet fastställs i terminens början, men det framgår inte om betygssättningen påverkas om en student inte håller planen.

Rekommendation

Kandidat: Ämnet har planer på att lägga in ytterligare en inlämningsuppgift på C-nivå. Detta kan säkert vara en god idé, men man behöver då följa upp att inte studenternas arbetsbörda på C-nivå gör det svårare för dem att fullfölja studierna i tid.

Mål 4

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika grupper.

För masterexamen skall studenten visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa i dialog med olika grupper.
--

Bedömning

Kandidat: Momentet övas på lägre nivå framför allt i kursen Kulturbärande religioner. På C- och D-nivå återkommer momentet i olika former. En viss bredd i dialogen får man genom att studenter från olika språk deltar i gemensam teori- och metodkurs. Vi bedömer att målet i huvudsak uppfylls.

Master: Målet uppfylls genom att studenterna tränas med skriftliga uppgifter och muntliga framställningar i både breddnings- och fördjupningskurserna. Studenterna uppmuntras att delta i internationella seminarier och konferenser, och kan få visst stöd till resor.

Rekommendation

Kandidat: Man skulle kunna se närmare på möjligheterna till student-medverkan i aktiviteter utanför de akademiska sammanhangen (öppet hus, gymnasie-mässor etc.).

Master: Vi tillstyrker förslaget om seminariepresentation (om möjligt i internationellt sammanhang) som obligatoriskt moment.

Mål 5

För kandidatexamen skall studenten visa sådan färdighet som fordras för att självständigt arbeta inom det område som utbildningen avser.

För masterexamen skall studenten visa sådan färdighet som fordras för att delta i forsknings- och utvecklingsarbete eller för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Bedömning

Kandidat: Självvärderingen ger exempel på den arbetsmarknad som är tillgänglig för tidigare studenter. Man har också planer på att införa en praktiktermin. Vi bedömer att målet uppfylls.

Master: Studenterna får god kompetens i muntlig och skriftlig kommunikation och förmåga att genomföra uppgifter under tidspress. Interkulturell kompetens är ytterligare en viktig del av de generiska färdigheterna. Vi bedömer att målet uppfylls.

Rekommendation

Kandidat och master: Aktiv användning av Uppsala universitets alumndatabas borde kunna vara till nytta för både nuvarande och kommande studenter.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Mål 6

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter.

För masterexamen skall studenten visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter samt visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete.

Bedömning

Kandidat: Målet uppfylls genom att man arbetar med analys av vetenskapliga artiklar och genom att man försöker ge samhällsanknytning t.ex. genom föreläsningar över aktuella ämnen. Forskningsetiska aspekter ingår i teori- och metodkurserna på C- och D-nivå.

Master: Målet uppfylls genom inslag om språkpolitik, minoritetsspråk, politisk och social opposition i utbildningen.

Rekommendation

Kandidat och master: Det verkar finnas en stark medvetenhet om dessa moment, och vi har inga särskilda rekommendationer.

Mål 7

För kandidatexamen skall studenten visa insikt om kunskapens roll i samhället och om människors ansvar för hur den används.

För masterexamen skall studenten visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Bedömning

Kandidat: Enligt självvärderingen är det ett huvudsyfte med utbildningen att öka studentens förståelse av kunskapens roll, hur man når och använder den. Då många av studenterna är verksamma inom olika delar av samhället faller det enligt ämnesföreträdarna naturligt att inom utbildningen föra diskussion kring språkets roll i samhället. Man har planer på att försöka återinföra en praktikkurs (svårigheten med den tidigare var problem med att hitta lämpliga praktikplatser, ett problem som kan tänkas kvarstå). Vi bedömer att målet uppfylls, men att det behöver tydliggöras i kursplanerna.

Master: Självvärderingen lyfter fram ansvaret att bruka kunskapen för att främja demokratiska värderingar och motverka diskriminerande särbehandling som något som diskuteras ständigt, inte minst i litteraturanalyser. Vi bedömer att målet uppfylls.

Rekommendation

Kandidat och master: Vi föreslår att kursplanerna konkretiseras med avseende på detta mål.

Mål 8

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att utveckla sin kompetens.

För masterexamen skall studenten visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Bedömning

Kandidat: Studenterna uppges reflektera över sina egna kunskaper i samband med seminarier och skriftliga redovisningar där de får feedback av läraren. Examensarbetet innebär en självklar övning i detta mål. Som utvecklingsområde föreslås krav på att studenterna beskriver sitt arbetssätt och vad de lärt av detta. Vi bedömer att målet uppfylls men att det kan tydliggöras för studenterna.

Master: Självvärderingen visar på olika moment i kurserna där målets innehåll är tillämbart. Även här bedömer vi att målet uppfylls, men att det kan tydliggöras på ett bättre sätt för de studerande.

Rekommendation

Kandidat och master: Vi rekommenderar att man arbetar vidare med att tydliggöra målet för studenterna, både i kursplaner och i övningsmoment som t.ex. loggböcker.

Aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk/ ämnesdidaktisk kompetens samt lärarkapacitet

Bedömning

Lärraresursen består av en professor 100 %, en lektor på 100 % samt en doktorand. Därtill kommer timlärare. Ett lektorat på 50 % är vakant. Doktoranderna har eller får högskolepedagogisk utbildning. Även lektorn i ämnet har högskolepedagogisk utbildning. Ämnet efterlyser minst ytterligare ett lektorat på 50 %, vilket verkar rimligt i förhållande till ansvarsområdet. Undervisning av timlärare är inte någon god modell ur kvalitets- och långsiktighetsperspektiv.

Utbildningens kontinuerliga uppföljning och utveckling

Bedömning

En av områdets lärare deltar i institutionens pedagogiska ledningsgrupp och Orientalistikprogrammet har ett eget råd. Kursvärderingar följs upp men som i flertalet ämnen är svarsfrekvensen dålig. Man för fortlöpande dialog med studenterna. Här vill vi föreslå muntlig mitterminsdialog med annan person än undervisande lärare, t.ex. en studievägledare eller studierektor. Kursplaneutveckling genomförs kontinuerligt.

Ytterligare aspekter

Här görs en samlad bedömning av följande aspekter:

- internationalisering och internationella perspektiv liksom hållbarhetsperspektiv främjas,
- jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen,

- utbildningen svarar mot individers och samhällets behov av bildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv,
- att studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen,
- det finns en tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö för alla studenter

Internationalisering: Ämnet har ett brett internationellt nätverk. Lärarnas internationella nätverk utnyttjas för t.ex. gästföreläsningar. Studenterna har möjlighet till en termins utlandsstudier.

Hållbarhetsperspektiv: Området lyfter fram vikten av att små språkämnen får överleva och utvecklas.

Jämställdhetsperspektiv: Detta exemplifieras med hur man problematiserar kring persiskans brist på språkligt genus. Detta kan säkert ge upphov till spännande konfrontationer med invanda föreställningar om kön, men begreppet borde också kunna utvidgas. På de olika delmålen, t.ex. mål 7, tar man upp makt- och rättighetsperspektiv som en integrerad del av undervisningen. Detta är något som borde kunna ges ett tydligare fokus i kursplanerna.

Individers och samhällets behov: Utbildningen motsvarar ett samhällsbehov inte minst i förhållande till flyktningvågor. Det finns en arbetsmarknad för dem som genomgått utbildningarna. På individplanet noteras att man ibland får lärare i svenska som studenter, vars behov är att bättre förstå sina elevers språkbakgrund.

Studentinflytande: Detta tillvaratas via utvärderingar och kursrapporter, samt löpande diskussioner med studenter bland annat i form av mitterminssamtal. Som exempel tar man upp att examinationen har fördelats jämnare över terminen efter önskemål från studenterna.

Studentmiljö: Detta förefaller väl tillgodosett i Engelska parken. Studenterna har också möjlighet att boka grupparbetsrum inom institutionen.

Bilaga 1: Underlag till bedömargruppen

Bilaga 2: Program platsbesök, den 20–24 april 2020